

УДК: 342:52

DOI: 10.32751/2617-5967-2024-03-12

Марцеляк О. В.

доктор юридичних наук, професор,
провідний науковий співробітник Інституту
держави і права В.М. Корецького НАНУ
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-6686-0255>

Марцеляк С. М.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
конституційного і муніципального права
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1428-115X>

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ПРАВОТВОРЧІ ПРОЦЕСИ ТА КОНСТИТУЦІЙНУ РЕФОРМУ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню впливу міжнародних організацій на національний правотворчий процес в Україні та вітчизняну конституційну реформу. Актуальність теми обумовлена зростанням ролі міжнародних організацій в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції, коли вони напрацьовують відповідного роду міжнародні акти для забезпечення стабільності, безпеки, підтримки прав людини та сталого розвитку у світі. Міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Світова організація торгівлі (СОТ), Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та Рада Європи, здійснюють значний вплив на формування правових норм розвинутих демократичних країн, що забезпечує гармонізацію національного законодавства держав-членів та завершує його правову визначеність.

У роботі висвітлюються питання необхідності проведення конституційної реформи і модернізації вітчизняної правової системи. Розкриваються основні форми впливу міжнародних організацій на правотворчість у розвинутих демократичних країнах, в тому числі й України, зокрема через прийняття рекомендацій, директив, конвенційних міжнародних угод, а також через виконання рішень міжнародних судів (ЄСПЛ). Особливо увага приділяється прямим та непрямим формам впливу міжнародних організацій на правотворчі процеси в Україні та визначається наскільки така діяльність міжнародних організацій має відповідати інтересам українського народу та державному суверенітету України.

Висновки дослідження вказують на важливість співпраці України з міжнародними організаціями як для підвищення рівня правового захисту громадян, модернізації вітчизняної правової системи, так і як фактор підвищення стабільності міжнародного правопорядку. При цьому зазначається, що межі впливу міжнародних організацій на національний правотворчий процес, в тому числі й у питанні вдосконалення Основного Закону України, мають відповідати національними інтересами та визначатися обсягом взятих на себе нашою державою міжнародних зобов'язань.

Ключові слова: конституція, міжнародна правотворчість, міжнародна організація, влада, правотворчий процес, законотворчий процес, права людини, міжнародні організації, ООН, Рада Європи, СОТ, ВООЗ, інтеграція, міжнародні стандарти.

This article is dedicated to the study of the influence of international organizations on the national legislative process in Ukraine and the domestic constitutional reform. The relevance of the topic is determined by the growing role of international organizations in the context of globalization and interstate integration, where they develop international acts to ensure stability, security, the protection of human rights, and sustainable development worldwide. International organizations such as the United Nations (UN), the World Trade Organization (WTO), the World Health Organization (WHO), and the Council of Europe have a significant impact on the formation of legal norms in developed democratic countries, which ensures the harmonization of national legislation in member states and finalizes its legal certainty.

The paper highlights the need for constitutional reform and modernization of the domestic legal system. It explores the main forms of influence of international organizations on legislative processes in developed democratic countries, including Ukraine, particularly through the adoption of recommendations, directives, international conventions, as well as the implementation of decisions by international courts (ECHR). Special attention is paid to both direct and indirect forms of influence of international organizations on legislative processes in Ukraine, and the extent to which such activities of international organizations should align with the interests of the Ukrainian people and Ukraine's state sovereignty.

The research conclusions indicate the importance of Ukraine's cooperation with international organizations both to enhance the level of legal protection of citizens, modernize the domestic legal system, and as a factor in strengthening the stability of international law and order. It is noted that the limits of influence of international organizations on the national legislative process, including in the matter of improving Ukraine's Constitution, must align with national interests and be determined by the scope of international obligations assumed by our state.

Keywords: constitution, international lawmaking, international organizations, government, legislative process, legislation crafting process, human rights, UN, Council of Europe, WTO, WHO, integration, international standards.

Постановка проблеми. Інтеграційні процеси, які є характерними для сучасного етапу розвитку нашого суспільства і пов'язана з цим трансформація політичної, економічної та соціальної систем України, їх перехід у нову якість потребують відповідного правового врегулювання. Ефективність такого регулювання безпосередньо впливає на зміст та функціонування правової системи України, визначення політичних, соціально-економічних, науково-технологічних та інших параметрів діяльності нашої держави. В таких умовах глобалізації та міждержавної інтеграції, коли посилюються взаємозалежність і взаємозв'язок держав у політичній, економічній та соціальній сферах, відчутний вплив мають міжнародні організації, які встановлюють універсальні стандарти, що регулюють широкий спектр питань від прав людини до торгівлі й охорони здоров'я та забезпечують єдність у внутрішньому правовому просторі країн-учасниць міжнародних об'єднань.

Міжнародні організації не лише встановлюють загальні правила, але й формують еталони, що стимулюють держави вдосконалювати свої законодавчі практики та дотримуватися загальноприйнятих норм. Іншим аспектом такого впливу є адаптація

законодавства країн до сучасних глобальних викликів, таких як зміна клімату, міжнародна кібербезпека, боротьба з тероризмом, економічні кризи та нові загрози здоров'ю населення, коли міжнародні організації надають країнам рекомендації, принципи та директиви, що дозволяють більш ефективно адаптуватися до цих викликів.

Сприйняття державами вироблених міжнародними організаціями правових стандартів дозволяє країнам надалі діяти як активний учасник міжнародного правового порядку, впливаючи на розвиток глобальних стандартів і, таким чином, зміцнюючи свою роль у світовій політиці; сприяє формуванню єдиного правового простору, який дозволяє забезпечувати стабільність та передбачуваність правових відносин у світі. Це особливо важливо в умовах інтеграції України до ЄС і НАТО, коли країна має адаптувати своє законодавство до норм ЄС та міжнародного права. Тому, дослідження впливу міжнародних організацій на правотворчий процес в Україні є важливим для розуміння того, як міжнародне право інтегрується у вітчизняну правову систему і як це забезпечить стійкий правовий порядок, соціальну справедливість, економічний розвиток та захист прав громадян в нашій країні.

Стан дослідження. Вплив міжнародних організацій на конституційну реформу в Україні та національний правотворчий процес не знайшов належного наукового опрацювання у вітчизняній правовій науці. Окремих аспектів цієї проблематики торкалися Я. О. Берназюк, Д. М. Белов, Є. А. Гетьман, С. М. Гусаров, В.І. Романчук, О. В. Скрипнюк, В. А. Шатіло деякі інші вчені-правники. Проте системного підходу до належного аналізу даного питання немає. Звідси **метою статті** є висвітлення основних механізмів впливу міжнародних організацій на правотворчі процеси та конституційну реформу в Україні, а також визначити, як цей вплив сприяє узгодженню національним інтересам та державному суверенітету.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах розпочатої Росією війни проти України не викликає сумнівів необхідність переосмислення політико-правової реальності щодо майбутнього України, її статусу, місця у світовій спільноті, ролі міжнародних організацій у вітчизняних державотворчих процесах, в тому числі у формуванні України як демократичної, правової, соціальної держави. Цьому сприяє й інтенсивна трансформація міжнародних відносин, яка значно прискорює й істотно змінює процеси національного державного будівництва, інтернаціоналізації економічної, політичної, соціальної, правової та інших сфер суспільного життя в нашій країні. На функціонування України в сучасну епоху все більший вплив мають такі динамічні тенденції, як захист прав і свобод людини і громадянина, глобалізація економіки, посилення ролі міжнародних організацій в політиці, що зумовлюється об'єктивним зростанням міждержавного співробітництва, взаємозалежністю правових систем, розвитком регіональної інтеграції в Європі і світі.

Зміни, що відбуваються завдяки цим процесам у політичній, соціальній, економічній та культурних сферах, неминує торкаються конституційно-правового інструментарію та змісту конституційно-правових норм, що мають відповідати загальновизнаним міжнародним стандартам конституціоналізму і потребує від держави дій, спрямованих на гармонізацію та адаптацію положень Основного Закону до вироблених міжнародним співтовариством конституційних цінностей. Як зазначає з цього приводу В.В. Шамрай: «... процеси конституційної модернізації відбуваються під впливом світових процесів глобалізації та міждержавної інтеграції, внаслідок яких конституційно-правова матерія інтернаціоналізується, набуваючи транснаціонального (глобального) масштабу, а міжнародний правопорядок, навпаки,

пронизує національне конституційне право переважної більшості держав світу» [1, с. 3-4].

Таким чином вирішення питань глобалізації та міждержавної інтеграції України, коли посилюються її взаємозалежність і взаємозв'язок у політичній, економічній та соціальній сферах з іншими країнами, багато в чому лежить у площині майбутньої модернізації Конституції України, яка повинна у результаті цього не тільки враховувати фактори глобалізації й міждержавної інтеграції, увібрати в себе передові ідеї сучасного конституціоналізму, а й містити нові конституційні цінності, нові правила співжиття наших громадян в цих умовах. Ми маємо відмовитися від цілого ряду конституційних догм (наприклад, щодо кількості гілок влади, розуміння правової природи окремих інститутів влади тощо), певною мірою перезавантажити з урахуванням сучасних реалій розвитку міжнародної спільноти, науково-технічного прогресу традиції і підходи у питаннях державного будівництва.

Можна констатувати, що проведення конституційної реформи в Україні обумовлене ніяк не суб'єктивними факторами, бажаннями цього з боку певних політичних сил, як це намагаються подати деякі політики та громадські діячі, а такими об'єктивними причинами виступають: надзвичайна динаміка соціуму, науки, технології, необхідність подальшої демократизації конституційного ладу України, модернізації механізму державної влади (можливо й форми правління), удосконалення правового статусу людини і громадянина, зміни територіального устрою України та визначення статусу територіальних складових, реформа правової системи, зміни геополітичного положення України, пов'язані з ефектом глобалізації, його впливом на державу протягом останніх років, обрання нею вектору зовнішньої політики співпрацю з Європейським Союзом та НАТО.

З урахуванням цих факторів нашій державі та Українському народу сьогодні потрібна Конституція, яка буде враховуватиме не тільки кращі здобутки вітчизняної політико-правової спадщини та сучасного західноєвропейського конституційно-правового досвіду й гарантуватиме незворотність демократичного розвитку країни, а конституція, яка стане дієвим інструментом захисту України від зовнішньої військової агресії, забезпечить її від загроз і викликів в умовах глобалізації, кліматичних змін, кризи сучасної держави, міжнародного тероризму, який став загрозою міжнародній безпеці та світовому правопорядку. Саме тому, в основу функціонування майбутньої конституційної моделі організації публічних відносин мають бути закладені інтегральні підходи до розуміння місця людини в соціумі та взаємодії людини із суспільством та державою. Синергія такого підходу має вивести Україну на якісно новий рівень суспільного розвитку, забезпечити кожному українцю гідне сучасної людини життя, а всьому Українському народові належне місце в майбутньому оновленому світі.

Нова Конституція України має стати конституцією майбутнього, конституцією розвитку, конституцією гарантії самовираження і утвердження людини в якості неповторного члена соціуму, конституцією взірцем нових конституційних цінностей і нових підходів розуміння сутності держави, громадянського суспільства і людини, конституцією сильної, економічно-розвинутої України, рівноправного партнера на міжнародній арені.

Виходячи з цих завдань вітчизняного державного будівництва, удосконалення Конституції України й національної правової системи загалом вимагається їх осмислення як складного процесу, який з усією очевидністю демонструє ситуацію такої широкомасштабної реформи з залученням до цього міжнародних інституцій, які своєю

діяльністю довели успішну та стабільну політику гарантування демократичного формування світової спільноти, суспільства, в якому політична складова соціуму визначає ступінь соціальної, політичної, економічної та правової стабільності.

Серед таких міжнародних організацій, що здійснюють значний вплив на законодавство та демократичні правотворчі процеси світової спільноти слід назвати перш за все Організацію Об'єднаних Націй, яка є однією з найбільших та найвпливовіших міжнародних організацій, що встановлює універсальні стандарти в багатьох галузях, зокрема, прав людини, економіки та охорони довкілля. До прикладу можна згадати такі важливі акти ООН як Загальну декларацію прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Конвенцію проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, Декларацію про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, Конвенцію про права дитини та багато інших актів, які відіграли і надалі продовжують відігравати пріоритетну роль у визначенні міжнародних стандартів у галузі прав людини.

Не можна залишити поза увагою й Раду Європи, що об'єднує 46 держав, і має значний вплив на правотворчий процес у сфері захисту прав людини та основоположних свобод цих країн. Основним інструментом впливу є Європейська конвенція з прав людини, яка забезпечує захист прав людини в усіх державах-членах. Виконання рішень Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) є обов'язковим для всіх держав, які ратифікували ЄКПЛ, що означає прямий вплив на правові системи цих країн. Також значний вплив на правотворчий процес в державах Європи має Комітет міністрів Ради Європи, до повноважень якого відносяться: 1) розгляд заходів, спрямованих на досягнення її цілей, включно з укладанням конвенцій і угод; 2) ухвалення рішень щодо прийому нових держав-членів до Ради Європи та припинення членства у ній; 3) контроль (моніторинг) за виконанням державами-членами зобов'язань, пов'язаних із членством у цій організації, а у деяких випадках – за застосуванням такими державами документів Ради Європи, сторонами яких вони є, тощо [2, с. 15]. Рекомендації цієї інституції приймаються не стосовно якогось конкретного національного акта законодавства, а стосуються усього напрямку правового регулювання у певній сфері у частині забезпечення відповідності національного законодавства держав Європейській конвенції з прав людини. Так, наприклад, у сфері формування міжнародних виборчих стандартів до найбільш вагомих можна віднести: Рекомендацію Rec (2003) 4 Комітету Міністрів Ради Європи «Про загальні правила боротьби з корупцією при фінансуванні політичних партій та виборчих кампаній», Рекомендацію Rec (2003) 3 Комітету Міністрів Ради Європи «Про збалансоване представництво жінок і чоловіків у процесі прийняття політичних і суспільних рішень», Рекомендацію Rec (2001) 19 Комітету Міністрів Ради Європи «Про участь громадян у місцевому публічному житті», Рекомендацію CM/REC (2007)15 Комітету Міністрів країнам-членам Ради Європи щодо висвітлення виборів засобами масової інформації та ін.

В переліку міжнародних організацій виділяється й ВООЗ, яка координує міжнародні зусилля щодо охорони здоров'я і відіграє ключову роль у визначенні стандартів медичної допомоги та громадського здоров'я. Країни співпрацюють з ВООЗ для вироблення політик у сферах запобігання епідеміям, охорони психічного здоров'я та вакцинації. Наприклад, пандемія COVID-19 продемонструвала потребу у світовій інтеграції зусиль для дотримання рекомендацій ВООЗ щодо вакцинування та захисту здоров'я населення.

Також Світова організація торгівлі регулює правила міжнародної торгівлі, впливаючи на національне законодавство окремих країн в сфері економічного співробітництва та торгівлі. Держави, будучи членом СОТ, мають дотримуватися принципів прозорості, недискримінації та справедливої конкуренції, закріплених у Генеральній угоді з тарифів і торгівлі (ГАТТ). Це зобов'язує держави-члени адаптувати своє національне законодавство відповідно до стандартів СОТ, зокрема у сфері митного регулювання [3].

Список міжнародних організацій можна доповнити і Європейською Комісією за демократію через право (Венеціанська Комісія), основними завданнями якої є сприяння впровадженню в національні правові системи європейських цінностей щодо: конституційних, законодавчих і адміністративних принципів, що сприяють ефективності та зміцненню демократичних інституцій; принципів верховенства права; основних прав і свобод, включаючи участь громадян у суспільному житті; а також розвитку місцевого та регіонального самоврядування як важливої складової демократії (див., наприклад, Висновок Європейської Комісії за демократію через право щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя № 803/2015 від 24 липня 2015 р. [4]).

Ці та інші міжнародні організації використовують різні інструменти для забезпечення інтеграції своїх стандартів у правові системи окремих країн. Це сприяє узгодженню національного законодавства держав з міжнародними вимогами, підвищуючи ефективність правового регулювання. Основні форми впливу включають рекомендації, директиви, конвенції, угоди та судові рішення.

Рекомендації міжнародних організацій мають характер так званих «м'яких норм» (soft law), що не є обов'язковими для виконання, проте надають державам орієнтири у правотворчій діяльності, наприклад, рекомендації Ради Європи щодо захисту персональних даних та конфіденційності, які посилюють права громадян на захист їхніх даних у цифровому середовищі [5].

Директиви міжнародних організацій, хоч і формально не є обов'язковими, часто створюють правові рамки, які країни поступово імплементують через свої акти, наприклад, рекомендації Міжнародної організації праці (МОП) про рівність у трудових правах сприяли прийняттю в Україні низки норм, що захищають права працівників, зокрема права на рівну оплату праці.

Конвенції є одними з найпотужніших інструментів впливу на правотворчий процес, оскільки вони мають обов'язковий характер для держав, що їх ратифікують. Однією з таких є Європейська конвенція прав людини та основоположних свобод, яка гарантує базові права та свободи всіх громадян країн-членів Ради Європи, а також впливає на формування європейських норм у правовій сфері. Кожне рішення Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) зобов'язує держави не лише враховувати прецедентне право, але й удосконалювати національні закони для відповідності міжнародним стандартам.

Судові рішення ЄСПЛ мають обов'язковий характер для держав-членів Ради Європи, що змушує їх коригувати національні закони відповідно до рішень суду. Зокрема, у випадку порушень прав людини на національному рівні, рішення ЄСПЛ може вимагати від держав-членів внести зміни у відповідні нормативні акти. Окрім того, у багатьох випадках рішення ЄСПЛ виступають засадничими у питаннях тлумачення і вироблення правових позицій національними судами, при удосконаленні національного законодавства. Для України, яка на рівні Основного Закону закріпила європейську ідентичність, застосування правових

позицій ЄСПЛ в правовому полі є важливим з точки зору впровадження у вітчизняну практику державотворення правових стандартів і відповідає приписам Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» [6].

В цілому можемо резюмувати, що вплив міжнародних організацій на правотворчий процес в Україні здійснюється як у прямій, так і непрямій формах. Пряма форма передбачає безпосередні способи такого впливу на нормативну базу України. По суті вона являє собою імплементацію міжнародних актів у правове поле України, яка може різнитися в залежності від різновиду такого акту та який орган державної влади виступив стороною підписання. Окрім того пряма форма впливу міжнародних організацій на національний правотворчий процес полягає у наданні ними консультацій та експертних висновків щодо проєктів законів або вже чинних законодавчих актів та реалізується шляхом утворення різноманітних консультативних та експертних груп із представників міжнародних організацій, проведення спільних конференцій та зустрічей з обговорення відповідних проєктів, надання висновків щодо них тощо.

Непрямими формами участі міжнародних організацій у національному правотворчому процесі виступають, як зазначається у літературі, такі способи впливу на результати правотворчої діяльності, які носять неочевидний або прихований характер, а також які застосовуються опосередковано (наприклад, через інститути громадянського суспільства) чи здійснюються через виділення допомоги міжнародною організацією з умовою щодо проведення Україною реформ у політичній, економічній чи інших сферах; лобіювання інтересів окремих політичних сил, які з приходом до влади мають просувати певні законодавчі акти, сприяти формуванню певної державної політики тощо [7, с. 86, 139].

В цьому аспекті в науковому середовищі справедливо піднімається питання щодо того наскільки така діяльність міжнародних організацій може відповідати інтересам та державному суверенітету України. При цьому зразу ж відзначимо, що сприйняття останнього як явища абсолютної, нічим не обмеженої державної влади у внутрішній і зовнішній політиці держави коли, з одного боку, має місце верховенство державної влади всередині країни щодо решти суб'єктів, а з іншого – незалежність державної влади зовні, у відносинах з іншими суверенними державами, за умов сьогодення зазнає певної трансформації у частині допустимості, за певних умов, його обмеження. Як зазначає М. О. Саракуца, сучасні тенденції до глобалізації, інтернаціоналізації та міждержавної інтеграції суттєво впливають на визначення сутності державного суверенітету з огляду на те, що міждержавні інтеграційні процеси, які набувають системного характеру, суттєво змінюють не тільки традиційний зміст категорії державного суверенітету, а й набувають нових організаційно-правових форм. За цих умов теорія суверенітету збагачується новими поняттями та явищами. Причиною цього, крім іншого, є те, що держави для вирішення багатьох глобальних проблем добровільно об'єднуються, створюють союзи, співтовариства, регіональні структури колективної безпеки тощо [8, с. 787].

Таким чином, сьогодні цілком раціональний підхід відходження від абсолютистської теорії державного суверенітету та наповнення її новими ідеями, організаційно-правовими формами, що ґрунтуються, передусім, на вимогах обов'язку держави підкорятися нормам міжнародного права і правилам, закріпленим у міжнародних договорах, недотримання яких може мати негативні наслідки як для держави, так і суспільства, відсторонення їх від світової спільноти і таким чином позбавлення можливості повноцінного розвитку у світовому співтоваристві.

Л. Т. Рябовол досліджуючи питання сучасного розуміння державного суверенітету визначає дві основні наукові позиції: 1) роль суверенітету держави суттєво зменшується, його значення поступово нівелюється; 2) глобалізація не послаблює державу, а кидає їй виклик, змушуючи пристосовуватися до вимог глобальних ринків, посилювати конкурентоспроможність, розвиватися. При цьому науковець звертає увагу, що більшість вчених, в полі зору яких перебувають проблеми розвитку державності в контексті євроінтеграційних і глобалізаційних процесів одногосні в тому, що державний суверенітет не може бути втраченим, навпаки він має зміцнюватися і визначальним при цьому має стати збереження національної держави й урахування національних інтересів [9, с. 265-266].

Враховуючи такі тенденції розвитку світової спільноти через призму розширення дії міжнародного права та звуження дії національного суверенітету держав на користь наднаціонального та міжнародного права Міжнародна Комісія ООН з питань втручання і державного суверенітету у своїй доповіді «Відповідальність щодо захисту», визначаючи межі суверенітету держави, направила висновок про те, що ґрунтуючись на волі держав, яка виражена в міжнародних конвенціях, держави зобов'язані виконувати положення та заборони встановлені у приписах таких конвенцій. Це означає, що суверенітет держави спричиняє подвійне зобов'язання: з одного боку – зовнішній – обов'язок поважати суверенітет інших держав та з іншого боку – внутрішній – поважати права та гідність людей, що перебувають під юрисдикцією певної держави [10, с. 13].

Отже, сучасному визначенню поняття «державний суверенітет» більше не притаманні такі ознаки, як абсолютизм та категоричність невтручання у внутрішні справи держави. Тенденцією сучасності є зростання ролі наднаціонального права, що приймається міжнародними організаціями, учасниками яких стають суверенні держави, поступаючись таким чином частиною свого суверенітету на користь відповідних міжнародних організацій, але з виробленням при цьому позиції урахування їх національних інтересів та недопущення надмірного втручання міжнародних організацій у державний суверенітет. Звідси, межі впливу міжнародних організацій на національний правотворчий процес в тому числі й у питанні вдосконалення Основного Закону України мають визначатися обсягом взятих на себе нашою державою міжнародних зобов'язань.

Висновок. Регулювання глобалізаційних та євроінтеграційних процесів у сучасній Україні набуває особливої актуальності, оскільки це безпосередньо впливає на зміст та функціонування правової системи України. Воно відбувається під впливом міжнародних організацій, тягне трансформацію політичної, соціальної, економічної та правової систем України, їх перехід у нову якість, визначається політичними, соціально-економічними та науково-технологічними параметрами, які формуються під впливом міжнародної спільноти, з одного боку, та національних пріоритетів та інтересів, що мають глибокі історичні, ментальні, генетичні та етнічні корені, з іншого боку.

За такого підходу запорукою належного дотримання Україною міжнародних зобов'язань, реалізації євроінтеграційного курсу з одночасним урахуванням національних інтересів та недопущення надмірного втручання міжнародних організацій у державний суверенітет, є вироблення ефективної моделі міжнародної співпраці нашої країни з міжнародними організаціями. Легітимною основою такої співпраці має бути її визначення на рівні Конституції України у формі реалізації концепції конституційного патріотизму, яка включатиме забезпечення розумної пропорційності між національними та міжнародними

інтересами у міжнародних відносинах, визначатиме раціональний баланс між збереженням національних інтересів і виконанням міжнародних зобов'язань, гарантуватиме поступовий розвиток міцної національної ідентичності та патріотизму серед населення України. Це забезпечить єдність українського суспільства перед зовнішніми і внутрішніми загрозами, дозволить нашій країні отримувати переваги від співпраці з міжнародними організаціями, уникаючи надмірної залежності від них та зберігаючи власну зовнішню політику, запобігаючи таким чином втягуванню України в конфлікти інтересів великих держав; гарантуватиме забезпечення нормальної взаємодії Української держави у вирішенні глобальних проблем сучасності та забезпеченні прав і свобод людини на національному і міжнародному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шамрай В.В Конституційне право в умовах глобалізації та міждержавної інтеграції: теоретико-методологічний аспект: монографія. Одеса: Фенікс, 2018. 358 с.
2. Право Ради Європи та практика ЄСПЛ : навч.-метод. Посіб. / укл.: В. В. Форманюк, Р. Ф. Харитонов, Ю. Ю. Акіменко, О. В. Пасечник, О. К. Каненберг-Сандул, Т. С. Федорова, Д. О. Гребенюк ; за ред. Х. Н. Бехруза ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2023. 120 с.
3. Генеральна угода з тарифів і торгівлі 1994 року //URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#Text
4. Проміжний Висновок щодо запропонованих змін до Конституції України в частині правосуддя: Висновок Європейської Комісії за демократію через право № 803/2015 від 24 липня 2015 р. URL : [https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/229B826C8AC787DEC2257D87004987C3](https://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/229B826C8AC787DEC2257D87004987C3)
5. Загальний регламент про захист даних (GDPR). Офіційний переклад українською мовою //URL: <https://gdpr-text.com/uk/>
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України від 23 лютого 2006 року № 3477-IV. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text> (дата звернення : 15.06.2024).
7. Романчук В. І. Конституційно-правові засади участі міжнародних організацій у правотворчому процесі України. Дис. на здобуття ступеню доктора філософії: спеціальність 081 - Право. Київ, 2024. 129 с.
8. Саракуца М. О. Поняття та зміст державного суверенітету: визначення, становлення, розвиток //Форум права. 2010. № 4. С. 784-791.
9. Рябовол Л. Т. Державний суверенітет: наукові підходи до визначення поняття і ступеня обмежень в умовах глобалізації //Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. 2019. Вип. 3 (43). С. 262-266.
10. Солопова І. В. Про співвідношення між міжнародним принципом дотримання прав людини і принципом невтручання у внутрішні справи держави //Південноукраїнський правничий часопис. 2015. № 2. С. 13-15.